

Egy barátunk hívta fel a figyelmünket Marosi Lajosra, illetve a Viszockij- fordításokra. Ahogy kézbe fogtam a könyvet, rám tört az ifjúság, a nyolcvanas évek. Milyen boldogan és megrendülten hallgattuk. Pedig az egy szál gitáron nem túl bonyolult akkordok, hozzá recsegő hang, ráadásul hézagos orosztudásunk, és mégis rabul tudott ejteni. Hasonló áhítat volt Cseh Tamás, csak ő a líra, a lágyság, Viszockij (a szovjet, bocsánat orosz Hamlet) viszont az erő, a dinamika, a drámaiság. (A You Tube-on meg lehet győződni róla.) Jó volt most a tartalomban is megfürödni. F.M.

Vlagyimir Viszockij

[A kofferembe nem pakoltam én]

A kofferembe nem pakoltam én:
A boldog út mögött a délibáb van.
Tanáraink hazug szavak vizén
Merültek el, s ocsúdtak Magadánban.

Szemem se volt – vagy volt, de látni rest,
Sületlenül meredtem a világra –
Nem szúrt belém tüskéket Budapest,
És nem sebezte meg a szívem Prága.

Mi zajt csaptunk a téren és a színen:
Pisis csapat ma még, de megnövünk –
A csillagunk kigyúl a pályaíven.
Ki tiltja meg?
Hasába öklözünk!

De felfigyeltünk mindig a veszélyre,
Előbb, mint jő a fagy, mely nem ereszt,
Derült a fény – pimasz, mint ár a kéjre –,
S a lelkeken betolta a reteszt.

Igaz, hogy sortüzek nem kaszaboltak,
De nem emeltük ám fel a fejünk –
Anyácska, Rusz, de szörnyű évek voltak!
Csömörre vodka mosta át belünk.

(1980)

Álarcok

Egy görbe arc nevet tükörben – én,
Simán becsaptak engem, ejnye, látom:
Van itt sasorr, sok száj a fülhöz ér –
Velence így mutatna karneválon.

A gyűrű zárni kezd, felém tolat –
A táncba elragadnak szédülésig.
Ajaj, lehet, valódi arcomat
A többiek csak álpofának érzik.

Petárda s csillogás… De furcsa itt –
A maszk-szemek sugára néz kimérten,
Kiáltanak, hogy rossz ütem hevít,
A párom ujja bánja: rájaléptem.

Hogyan tovább? Azonnal elszökök –
Vagy ővelük leszek vidám, de léha?...
Remélem, ennyi állatarc mögött
Akadnak emberarcok néha-néha.

Paróka, maszk – csinált a báj, a kín –
Király palástja, koldus ócska rongya…
A bal felőli méla Harlequin,
Ez itt Pribék, az ott a Nép Bolondja.

Sötét amúgy, ki most mutat fehért,
A másik bújni jött – a maszk kegyelmez,
A harmadik felejti, meddig ért –
Saját valója, arca – s hol a jelmez.

Kacagni jó! De jő akármi még –
E társaság nyugalmamat zavarja:
Mi lesz, ha tetszik ennek a Pribék,
S a maszkot ő le már sosem vakarja?

Mi lesz, ha Harlequin csak könnyet ont,
S örökre-bús tekintetét csodálja?
Mi lesz, ha úgy marad, ki most Bolond,
S a küllemét szokottra át se váltja?

A jót hogy ismerem meg arc szerint?
Hogyan lelek igaz szivekre bizton?
A maszkra minden ember úgy tekint,
Mint pajzsra: arcba kő sebet ne nyisson.

Az álarc titka nem kisért tovább:
Agyam megérti már, és arra gondol,
Akik közönyt mutatva álpofák,
Köpéstől védik arcukat, s pofontól.

(1971)

Fordította: Marosi Lajos

Élt egy orosz férfi a 20. század közepén, kire felfigyelt, aki látta, hallotta. Tíz évig volt Hamlet a moszkvai Taganka Színházban, százezrek nézték meg filmekben, de leginkább a dalai hatottak. Hazájában milliók adták kézről kézre magnófelvételeit, közülük kevesen fitymálva vagy félelemmel. A dalokat egyetemisták igazították saját alkalmaikra, és énekelték krumpliszedés után. A külföldi közönséget, először a franciát, megbabonázták többnyire rekedten, saját gitárkísérettel előadott dalait. Pedig (Marina Vladyt kivéve) nem értették a szövegeket. Jó ideig nem értették magyar rajongói sem. De számít-e a szöveg, ha előadója Vlagyimir Viszockij? Számít-e a szöveg lefordítva, ha nincs, aki gitárral, rekedten előadja? Igen, amit Viszockij megírt, arra mi is rácsodálkozhatunk, ha vannak műfordítások.

Marosi Lajos 15 éve fordítja Viszockijt. A barátságot, a szerelmet és a hősiességet megéneklő versekkel kezdte, majd a börtön-, vodka- és sportdalokon át eljutott a szovjet képtelenségek kigúnyolásáig, végül a filozofikus, án ijesztő látomásokat és undok pofákat is felvillantó költeményekig. A fordító a 160 időmértékes verset tartalmazó és kulturális háttérrel is aláfestett Viszockij-kötetet így jellemzi: *„Bordaröntgen ez rivaldafénnyel”*.

Marosi Lajos fordításában: Zavarni még fogok Viszockij 80

Ad Librum Kft., 2018.